

URZĄD MIASTA
97-200 Tomaszów Maz.
ul. POW 10/16
Wydział Architektury
i Gospodarki Nieruchomościami

Tomaszów Mazowiecki, dnia 10 października 2022 roku

(440) **BIURO**
RADY MIEJSKIEJ
w Tomaszowie Maz.
MX 2022 Jcy

Biuro Rady Miejskiej

w/m

WAN-N.6871.204.2022

Wydział Architektury i Gospodarki Nieruchomościami w załączeniu przekazuje pismo Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego dot. rozważenia nazwania rond imionami osób zasłużonych dla Tomaszowa Mazowieckiego tj. Joanny Kulmowej i majora Kazimierza Ptaszyńskiego ps. Zaremba.

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Architektury i Gospodarki Nieruchomościami

Adelajda Karp

Towarzystwo Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego

ul. Rzeźnicza 4, 97- 200 Tomaszów Mazowiecki

tel. _____, www.tptm.pl KRS 0000339492

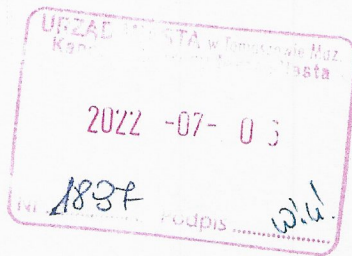
NIP 7732199559 REGON 590778627

A. Gramiada
12.07.2022
EJ

Tomaszów Mazowiecki, dnia 04.07.2022 r.

1133

Pan
Marcin Witko
Prezydent Miasta
Tomaszowa Mazowieckiego

Szanowny Panie Prezydencie,

Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego, działając w imieniu członków stowarzyszenia, prosi o rozważenie nazwania rond imionami osób zasłużonych dla Tomaszowa Mazowieckiego.

Proponujemy aby nowopowstałe rondo u zbiegu ulicy Szczęśliwej i ulicy Mireckiego nosiło nazwę ronda Joanny Kulmowej – poetki, prozaik, autorki książek dla dzieci i młodzieży oraz utworów scenicznych, reżyserka i współzałożycielka Warszawskiej Opery Kameralnej, która z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego w 2012 r. otrzymała tytuł honorowego obywatela naszego miasta. Swoje dzieciństwo spędziła w Tomaszowie, wychowywała się w willi Landsbergów.

W swojej twórczości często odwoływała się do Tomaszowa, wspominając go m.in. jako niezwykłą wyspę. Odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski nadanym za wybitne zasługi dla kultury polskiej, za osiągnięcia w pracy twórczej i artystycznej (2012), Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2008) oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1998).

Rondo u zbiegu ulicy Bohaterów 14 Brygady z ulicą prof. Tadeusza Seweryna oraz ulicą Tadeusza Kawki proponujemy nazwać imieniem majora Kazimierza Ptaszyńskiego ps. Zaremba, mieszkańcem Tomaszowa Mazowieckiego zasłużonym podczas działań wojennych w obronie niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, komendanta obwodu Suwałki ZWZ oraz obwodu AK, odznaczony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918 –1921, Orderem Virtuti Militari kl. V, Krzyżem Walecznych i Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Towarzystwo Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego

ul. Rzeźnicza 4, 97- 200 Tomaszów Mazowiecki

tel. _____ www.tptm.pl KRS 0000339492

NIP 7732199559 REGON 590778627

Towarzystwo Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego stoi na stanowisku aby w sposób szczególny honorować osoby stricte związane z Tomaszowem Mazowieckim, które swoją postawą, odwagą, światopoglądem i dokonaniem wpisały się w historię naszego miasta. Osoby, te zasługują na szczególne uznanie i szacunek a pamięć o nich winna być upamiętniana i kultywowana w naszej lokalnej społeczności.

Z poważaniem

Marian Jodkowski

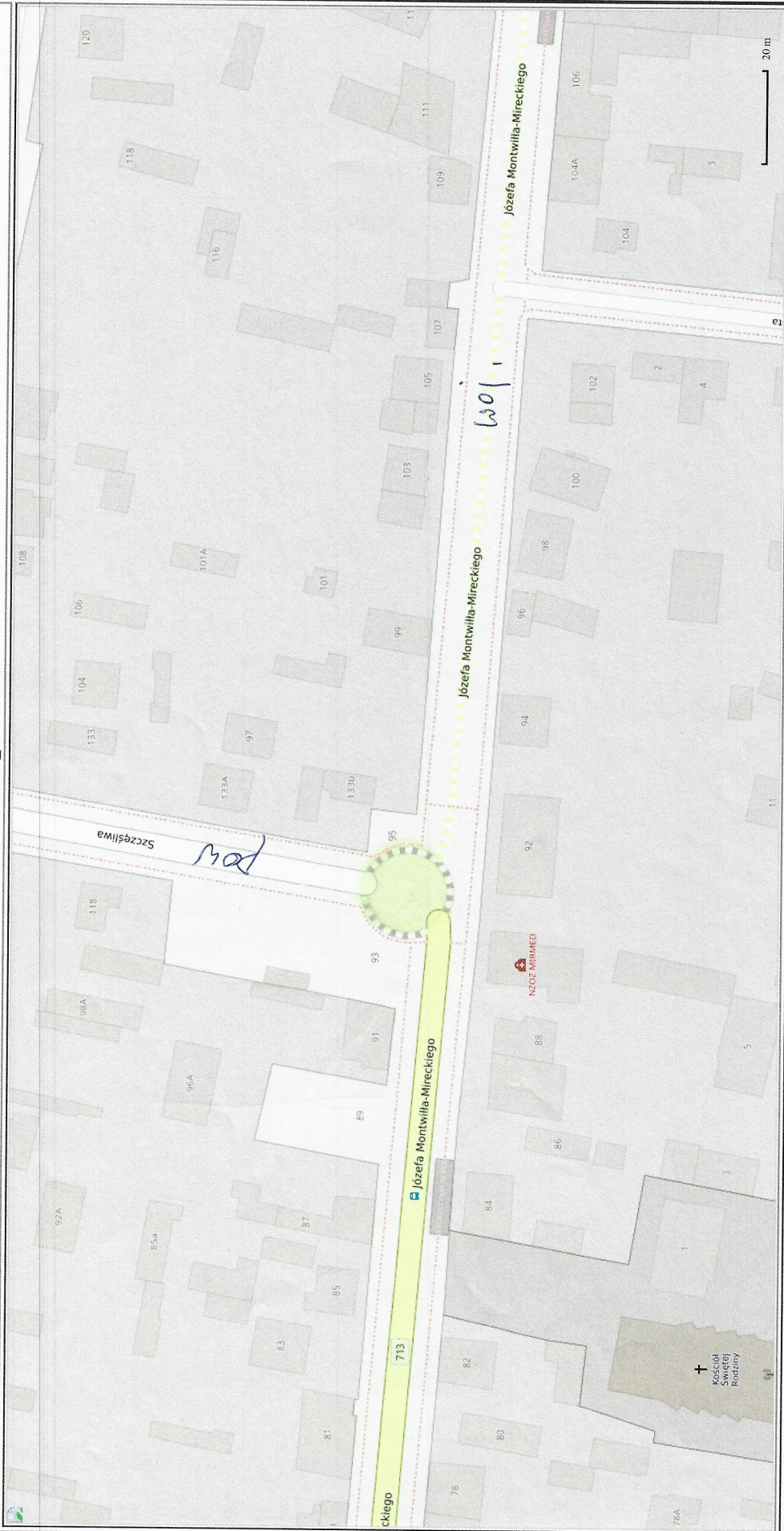
Mapa

Sporządzono dnia: 26.7.2022 r.
 Wydruk ma charakter poglądowy i nie jest dokumentem

mapa Kazimierza Płaninśkiego

Mapa

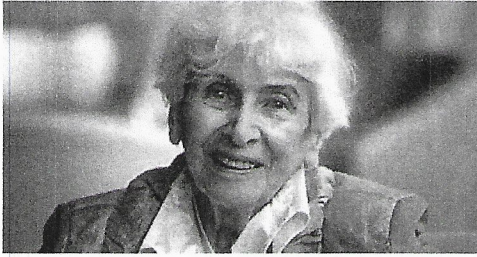

Z okazji przypadającej w 2018 dziewięćdziesiątej rocznicy urodzin poetka wydała dwa zbiory poezji: Jeszcze 37 wierszy (zawierający utwory premierowe) oraz Moje żarty – wybór utworów satyrycznych, fraszek, piosenek i kupletów, opublikowanych wcześniej przez autorkę w kilkunastu książkach, poczynając od wydanego w 1957 tomu Fatum na zakręcie.

Badaniem twórczości Joanny Kulmowej zajęła się Urszula Chęcińska, autorka monografii pt. Poetka i paidia. O muzie dziecięcej Joanny Kulmowej oraz redaktor publikacji pt. Dziecko i jego światy w poezji dla dzieci, będącej zapisem pierwszej konferencji naukowej zorganizowanej z okazji 65. rocznicy urodzin Joanny Kulmowej, kierownik Pracowni Badań nad Twórczością Joanny Kulmowej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

Wyrazy uznania dla poezji i wdzięku Joanny Kulmowej zawarła Wisława Szymborska w jednym z listów do Kornela Filipowicza (8 lipca 1968), pisząc o niej: „przyjaciółka moja i poetka grubo niedoceniana”. Kulisom przyjaźni obu poetek został poświęcony wydany w 2019 przez Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak” zbiór listów Wisławy Szymborskiej i Joanny Kulmowej, pełnych żartobliwych uwag, sekretnych wyznań i refleksji nad przyszłością poezji; edycję zatytułowaną Tak wygląda prawdziwa poetka, podciągnij się! Listy wzbogacono o rękopisy listów.

Joanna Kulmowa, właśc. **Joanna Maria Kulma** z domu Cichocka (ur. 25 marca 1928 w Łodzi, zm. 17 czerwca 2018 w Warszawie) – polska poetka, prozaik, autorka utworów scenicznych oraz książek dla dzieci i młodzieży, reżyser, współzałożycielka Warszawskiej Opéry Kameralnej. W 2013 roku została Honorową Obywatelką Tomaszowa Mazowieckiego. Wniosek o tytuł dla Joanny

Kulmowej złożyło Towarzystwo Przyjaciół Tomaszowa, podkreślając jej związki z miastem nad Pilicą. Tytuł odebrała osobiście podczas uroczystej sesji Rady Miejskiej.

Była córką Wandy Cichockiej z domu Landsberg i Alfreda Cichockiego, a także wnuczką przemysłowca Aleksandra Landsberga. Dzieciństwo spędziła w Tomaszowie Mazowieckim. W czasie okupacji niemieckiej uczestniczyła w tajnych kompletach, wśród jej nauczycieli był m.in. Armand Vetulani. Z Tomaszowa wyjechała podczas II wojny światowej, ale swój dom rodzinny często w swojej poezji wspominała. Tomaszów Mazowiecki opisywała jako niezwykłą wyspę. Studiowała początkowo historię na Uniwersytecie Łódzkim. Ukończyła następnie studia aktorskie w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej i Filmowej w Łodzi oraz reżyserię w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Warszawie. W warszawskich teatrach była asystentką reżysera (często Jana Kulmy). W 1955 objęła stanowisko redaktora działu teatralnego w wydawnictwie Nasza Księgarnia.

Jako reżyser teatralny zadebiutowała w Teatrze Ziemi Łódzkiej, a następnie pracowała w teatrach Poznania i Koszalina. W Teatrze Wybrzeże objęła funkcję kierownika literackiego. Wraz z m.in. Stefanem Sutkowskim na początku lat 60. współtworzyła Scenę Kameralną Filharmonii Narodowej, z którą współpracowała przez kilkanaście lat.

Pod koniec lat 70. podjęła współpracę ze środowiskami opozycyjnymi, publikowała wiersze w drugoobiegowym „Zapisie” i „Pulsie”. Po wprowadzeniu stanu wojennego zamieszczała swoje utwory w czasopiśmie podziemnych, wydała też dwie pozycje poetyckie, popularne w drugim obiegu. Wspólnie z mężem organizowała i uczestniczyła w wydarzeniach, mieszczących się w ramach Tygodni Kultury Chrześcijańskiej. Małżonkowie założyli chór i teatr dziecięcy przy parafii w Poczerninie.

Jako poetka debiutowała w 1952, ogłosiła kilka tomów wierszy, m.in. *Fatum na zakręcie* (1957), *Boże umieranie* (1962), *Cykuta i Jonasz, czyli nasza epoka* (1967), *Trefnisiem będąc* (1978), *Wiersze wybrane* (1988). Jej wiersze są zmienne w nastroju, oprócz liryzmu i refleksji zawierają elementy dowcipu i groteski, chętnie odwołują się do świata wyobraźni i humoru. Joanna Kulmowa jest także autorką utworów scenicznych, librett operowych, cyklu psalmów responsoryjnych, słuchowisk radiowych. Znaczącą część jej twórczości stanowią utwory adresowane do młodych odbiorców. Wydała tomiki wierszy dla dzieci, m.in. *Śpiew lasu* (1967), *Wiersze dla Kai* (1970), *Zasypianki* (1972), *Krześlaki z rozwianą grzywą* (1978), *Niebo nad miastem* (1986), *Zagubione światło* (1990). Kierowana do dzieci poezja poetki odznacza się połączeniem humoru i głębokiego liryzmu. Autorka chętnie stosuje eksperymenty słowne, odwołuje się do świata dziecięcych przeżyć i wyobraźni. Zachowując własny, charakterystyczny styl nadaje wierszom postać refleksyjnej i lirycznej zadumy nad światem.

Jako prozaik opublikowała m.in. pełne poetyckiej fantazji, metaforyczne powieści *Wio, Leokadio* (1965), *Stacja „Nigdy w Życiu”* (1967), w których dzieliła się z czytelnikami refleksjami nad podstawowymi treściami ludzkiej egzystencji oraz kształtem współczesnego świata. W 1984 wydała tom *Serce jak złoty gołąb*, stanowiący próbę stworzenia nowego typu baśni metaforycznej dla dzieci.

W latach 1996–1998 pełniła m.in. funkcję prezesa stołecznego oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. W latach 2014–2017 była członkinią jury Nagrody Literackiej m.st. Warszawy.

Rotmistrz Kazimierz Ptaszyński Był jednym z organizatorów ruchu oporu na Suwalszczyźnie. Używał pseudonimu Zaręba (również Zaremba). To jego wydania domagali się Niemcy na początku 1944 r. Gdy suwalczanie nie ujawnili K. Ptaszyńskiego, 1 kwietnia 1944 r. Niemcy powiesili 16 Polaków na placu, gdzie teraz znajduje się Pomnik Straceń. Kazimierz Ptaszyński urodził się 15 maja 1902 roku we wsi Żdżary w powiecie Rawa Mazowiecka. Ukończył szkołę handlową, po której pracował w Tomaszowie Mazowieckim, Ciechanowcu, Paprotni i Grajewie. 2 kwietnia 1923 r. ożenił się z Heleną Marciniak, z którą miał dwoje dzieci: Stanisława i Hannę. W latach 1923-24 odbył służbę wojskową w 23 pułku Ułanów Grodzieńskich.

24 sierpnia 1939 r. został zmobilizowany do 9. Pułku Strzelców Konnych w Grajewie, a następnie skierowany do kawalerii w Białymstoku. Jak wspominał w „Pamiętniku Zaręby” opublikowanym w „Krajobrazach” z 1989 r., po starciach z Niemcami wycofał się do Puszczy Augustowskiej, a następnie z grupą podkomendnych przekroczył granicę litewską i został internowany w obozie w Birsztanach. Wiosną 1940 r. uciekł z obozu i przedostał się na Suwalszczyznę. W „Pamiętniku” opisywał początki konspiracji: „W kwietniu 1940 r. spotkałem znajomego mi kapitana, który z ramienia organizacji wojskowej pod nazwą Związek Walki Zbrojnej „werbował oficerów i podoficerów do walki z Niemcami. Zgodziłem się bez wahania.” W październiku 1941 r. został komendantem suwalskiego obwodu AK, od 1943 r. – zastępcą inspektora inspektoratu AK w Suwałkach. Zimą 1944 roku K. Ptaszyński tak wspominał: „W tym czasie miałem 520 ludzi w oddziałach penetrujących lasy augustowskie, dość broni i amunicji, ponadto w siatce konspiracyjnej 18 kompanii gotowych na rozkaz wyruszyć w pole. U Niemców też dorobiłem się solidnego rachunku – wyznaczono cenę za moją głowę, rozklejono afisze na ścianach wsi i miasteczek.” Komendantura niemieckiego gestapo w Tylży wydała 27 stycznia 1944 roku obwieszczenie: „Już od początku 1943 roku grasuje na terenie Suwalszczyzny i wprowadza nieporządku kilka band tajnej organizacji PZP (Polski Związek Powstańczy) pod przewodnictwem byłego polskiego rotmistrza z Grajewa Ptaszyńskiego, który obecnie zwie się Zaremba. Policja aresztowała już większą liczbę członków PZP. Wielu z nich zostało już skazanych na karę śmierci (...) Celem umożliwienia skazanym ratowania ich życia przy waszej pomocy, wykonanie wyroku zostanie wstrzymane do dnia 1 kwietnia 1944 roku. Jeżeli do tego terminu ustanie działalność band na terenie Suwalszczyzny, policji będą wydani lub dostarczeni kierownicy tych band) były polski rotmistrz Ptaszyński, który obecnie nazywa się Zaremba i 2) były polski zawodowy żołnierz Kowalik, który zwie się Sulima, wówczas skazani na karę śmierci zostaną ułaskawieni i zwolnieni do domu.” Nikt nie wydał partyzantów, Niemcy powiesili 16 Polaków. Pomordowani spoczywają w zbiorowej mogile na terenie tzw. Lasu Szwajcarskiego. W czasie akcji „Burza” mjr Kazimierz Ptaszyński dowodził odtwarzanym w konspiracji 41 pułkiem piechoty. Po latach wspominał przełom lat 1944-45: „Razem z wkraczającymi do Suwałk oddziałami Armii Radzieckiej wszedłem do miasta, gdzie jeszcze za czasów walk z Niemcami miałem urządzonego schron (...) Żołnierz radziecki zachowywał się jak w kraju wroga. Władze ZSRR wyłapywały żołnierzy AK i wywoziły do Rosji (...) 17 stycznia 1945 r. zostałem wykryty przez organy „kontrrazwiedki” Frontu Białoruskiego i tegoż dnia, o godzinie 23 aresztowany. Krótkie trwające trzy dni śledztwo i podróż w nieznaną obszar północnej i wschodniej Syberii.” Spędził prawie 11 lat w sowieckich łagrach. Po powrocie ze zsyłki K. Ptaszyński zamieszkał w Tomaszowie Mazowieckim. W tym czasie zaczął pisać „Pamiętnik Zaręby”. Nie skończył go. Zmarł 27 grudnia 1965 r. Jego imię nosi jedna z ulic w południowej części Suwałk.